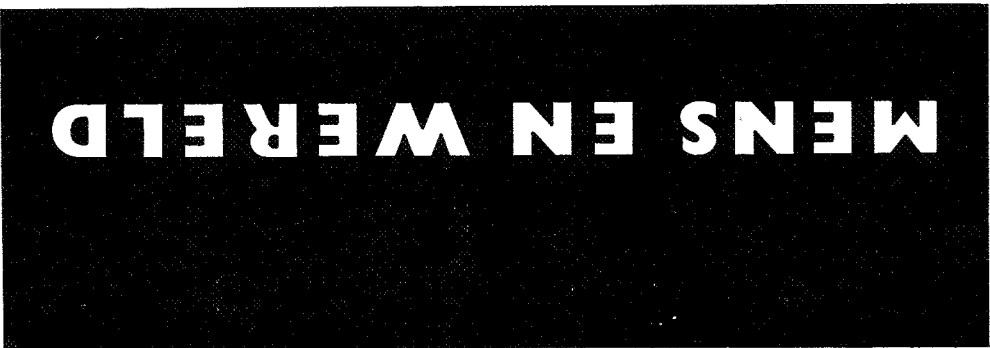
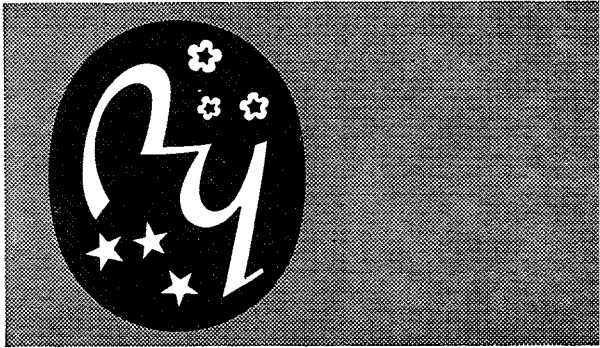

Waarachtiglijk heeft u, met het oog op de komende gebeurtenissen, geen tijd om dit curstijle te lezen, evenmin als ik tijd heb om het te schrijven, met het oog op de komende gebeurtenissen. Want het heerlijk avondje, schenkt vele afschuwelijke avondjes daarvoor. Er moet gekocht, geknusteld, gedacht, gepakt, gerijnd, geveerd, geknoeid worden in kloostertachtige eenzaamheid, die iedereen zoekt maar op dezelfde plaatsen, zodat het cellen-klooster meer op een bijenkorf gelijkt. Er moet nog iets komen voor Tante Anne en jongens de kinderen gelogerd hebben van de zomer. „Ik kan nog niets, ik ben nog niet in de stemming”. Maar die stemming moet komen, door de nood van de tijd geperst en dan de rijmwoorden. . . . Wat rijmt op fletslantiaarn Kees?

Een cadeaukoorts, een rijmziekte, een knustel-virus, een inpakwoede en hevige vlaggen van surprisjes varen over ons land, alleen over ons land. Het is hevig maar kort, er is geen kruid tegen gewassen, niemand is er immuun voor. Eens per jaar is er één geloof in ons land, één kinderlijk vertouwen, één overgave bij jong en oud; overgave aan de verjaardag van een heilige, die als vader of oom Piet of dokter Van Veen op aarde komt om de mensen wel te laten doen en niet te laten omzien. Wat een prachtige eenheid in verscheidenheid, wat een hartverwarmende huiselijkheid, wat een treden uit het kleine kringetje van de egoïstische gevoelens. De mar-telaren zijn de banketbakkers, de winkelfuffrouwen, de witte schimmels, geplaatst door onhippische heiligen, de kleuterfuffrouwen, die in dagen het zwart er niet af kunnen krijgen. Maar ik moet aan 't rijmen en u moet aan het rijmen, vaarwel, veel plezier, ik heb de koorts al, ik schrijft niet verder. Tot ziens.

Geschonden recht

en geschonden jeugd

Wederom is de zaak-Anneke Beekman in de publiekheid geweest. De zionistische studenten-organisatie te Amsterdam heeft daar terecht en met medewerking van anderen voor gezorgd. De laatste verjaardag van het Joodse meisje, dat in de oorlogstijd de veilige verborgenheid bij oorlogsgespleegden genoot, maar dat na de oorlog ook voor een wellichte overheid door diezelfde pleegouders verborgen werd gehouden. We kunnen er wel zeker van zijn, dat de zaak over een jaar nog eens in de publiekheid zal komen. Want dan zal Anneke Beekman haar eenwintigste verjaardag vieren, wat wil zeggen dat zij meerderjarig zal zijn en dus niet meer onder voogdij zal staan van een door de rechter aangewezen instantie. Dan zal Anneke Beekman zullen dan terug kunnen zien op de jeugd van Nederland zijn vrijheid had herkegen, in meest worden doorgebracht en die vervolgens, nadat Nederland zijn vrijheid had herkegen, in onvruchtbaarheid, althans onder volislagen abnormale omstandigheden, is voortgezet door toedoen van de oorlogsgespleegden zelf. De zaak heeft, zoals zo vaak gebeurt, verschillende kanten, een juridische en een menselijke kant, maar ook een maatschappelijke en een levensbeschouwelijke kant. Juridisch is de zaak voor de oorlogsgespleegden volstrekt fout. Zij hebben het kind aan ouders volstrekt fout. Zij hebben het kind aan het welting gezag onttrokken. Zij hebben een rechtelijke uitspraak ten behoeve van het kind en op sociale indicaties gedaan, naast zich meer-gelegd. Zij hebben zich, objectief gezien, volkomen ondisciplinair gedragen. Wat heeft hen bewogen? Liefde voor het kind. Een liefde die in alle menselijkheid kan zijn gegroeid, maar die ten slotte toch haar grenzen moet hebben en zeker niet zo ver mag gaan, dat

het kind ertdoor in onnatuurlijke omstandigheden komt te leven. Maar ook kan de pleegouders een zekere ge-loofstijver hebben bewogen. Zij hebben het meisje als vaststaand kon worden aangeworven, dat het laten dopen op een ogenblik, waarop allerminst dat van Joodse afkomst was, rooms-katholiek met medewerking van anderen voor gezorgd. De laatste verjaardag van het Joodse meisje, dat in de oorlogstijd de veilige verborgenheid bij oorlogsgespleegden genoot, maar dat na de oorlog ook voor een wellichte overheid door diezelfde pleegouders verborgen werd gehouden. We kunnen er wel zeker van zijn, dat de zaak over een jaar nog eens in de publiekheid zal komen. Want dan zal Anneke Beekman haar eenwintigste verjaardag vieren, wat wil zeggen dat zij meerderjarig zal zijn en dus niet meer onder voogdij zal staan van een door de rechter aangewezen instantie. Dan zal Anneke Beekman zullen dan terug kunnen zien op de jeugd van Nederland zijn vrijheid had herkegen, in meest worden doorgebracht en die vervolgens, nadat Nederland zijn vrijheid had herkegen, in onvruchtbaarheid, althans onder volislagen abnormale omstandigheden, is voortgezet door toedoen van de oorlogsgespleegden zelf. De zaak heeft, zoals zo vaak gebeurt, verschillende kanten, een juridische en een menselijke kant, maar ook een maatschappelijke en een levensbeschouwelijke kant. Juridisch is de zaak voor de oorlogsgespleegden volstrekt fout. Zij hebben het kind aan ouders volstrekt fout. Zij hebben het kind aan het welting gezag onttrokken. Zij hebben een rechtelijke uitspraak ten behoeve van het kind en op sociale indicaties gedaan, naast zich meer-gelegd. Zij hebben zich, objectief gezien, volkomen ondisciplinair gedragen. Wat heeft hen bewogen? Liefde voor het kind. Een liefde die in alle menselijkheid kan zijn gegroeid, maar die ten slotte toch haar grenzen moet hebben en zeker niet zo ver mag gaan, dat

Als de aartsbisshop-coadjutor een eind ge-maakt had willen zien aan die „achtervolging en opjaging”, had hij de legale weg die hij zelf had horen te bewandelen door de pleegouders te wijzen op hun plicht, een rechtelijke uitspraak te respecteren. Het is verticdelijk nog meer op te halen uit dat verleden van zes of zeven jaar geleden. Er zou bijvoorbeeld nog veel te zeggen zijn over medewerking die kloosters hebben verleend aan

Slot op pag. 3

(ii) Na de volkstelling 1960

Aan onze lezers

Wilt u ons helpen door deze maand het abonnementsgeld voor Mens en Wereld 1961 over te maken op postrekening 304.960 t.n.v. het Humanistisch Verbond - Utrecht. Voor rekeninghouders van de gemeente giro Amsterdam is er nog M 1000 t.n.v. Administratie Mens en Wereld - Utrecht.

Het abonnementsgeld bedraagt voor leden van Het Humanistisch Verbond; Humanitas; Humanistische Luisterkring „Het Woord van de

Week: f 5,- per jaar.
Voor niet leden: f 7,50 per jaar.

De Administratie

En tot slot nog iets heel anders: 'Nā de
heid',
ming' en tegemoetkoming vanwege de over-
winning en eenzeker aanspraak hebben op bescherm-
slag, die geen kerkgeenootschappen zijn, maar
verenigingen op levenswijzen van eenzelfde ge-
dachte en op eenzelfde opvoeding en ook op op-
toelatingen zonder onderscheid en op een
toegepast op alle kerkgeenootschappen en op
n.l. dat de verdragsaansluiting "moet worden
gezet - en wij besluiten het met waardering -
is, wat vader Stokman onlangs in de Kamer
over volkswetgeving heeft gezegd, zodat verwe-
nistische beweging. We zullen niet meer twi-
ontstaat voort werk en streven van de huma-
nisme en christen-geest. Het is niet alleen een
bestaan, maar het is een beweging, een voort-
beweeging. Daarom doet niets af dat er in
speel om vallen af te houden van de men-
schelijke steun en toewijding die zij zoeken en

volkstelling is het na veel vijven en zessen gebreken, dat de volkstellingsschrijvers gewijzigd worden voor het bijwerken van de bevolkingsregisters. Dat betekent dat de antwoorden bevestigd kunnen worden op de gemeentecorrelatie. Dit houdt op zijn beurt in dat men hier en daar zijn godsdienstige gezindte niet naaar waarheid kan opgeven zonder maatschappelijke zelfmoord te plegen. Laat men hier niet met spitsvondigheden op reageren. Dit is een onmiskenbare realiteit, waarmee rekening moet worden gehouden. De volkstelling is aldus niet alleen getuigen en verlies aan objectieve waarde. In 1970 zal men daar stelling wijziging in moeten brengen. Het is zelfs verbaazend, dat men daar nu niet tijdig op bedacht is geweest. Ondanks verzekeringen van het tegendeel.

J. P. van Praag

J. P. van Praag

Men zal moeten aanvaarden, dat Anneke Beekman een rooms-katholieke jonge vrouw is geworden, die in een sfeer van vlandiglandse samenleving is opgevoerd, eerst als jonge vrouw die toen zij derien of vertien jaaraan was, schokkende emoties moet hebben ondergaan, kortom een jonge vrouw die onder zeer abnormale omstandigheden is opgevoerd. Het zal de plicht van onze samenleving zijn zich te verheugen over de vrijheid, die door toedoen van Annekes oorlogsgewoonders zessien jaaraan laat haar deel zal zijn geworden. Maar de achtergrond van de jeugd van dezee vrouw zal een schandelijk blijven, een schandelijk die de Franse r.k. geestelijkheid in de zaak Finally heeft vermeden, doch die men hier te lande in de zaak-Anneke Beekman als een verontstend element in onze samenleving zal moeten blijven beschouwen.

het gaat, als hij dooplid is of geboren uit keuterlijke ouders. Officieel doet dat aan zijn mogelijkheden op geestelijke verzorging niets toe of af. Feitelijk dikwijls wel.

subsidieerd naar het aantal lidmaten der kerken. Het Humanistisch Verbond verrijkt de geestelijke verzorging daar op eigen kosten; de kerken worden gesubsidieerd, ook voor de degenen die niets meer met de kerke te maken willen hebben. In het Ieger wordt de humanistische geesteswijze verzoegling niet toegelaten; er is geen behoefte aan een vrijwillig weten als wi dan ook, maar hij kan zich gesterk voelen door het aantal lidmaten der Nederlandse kerkgenootschappen en godsdienstige genootschappen.

den zijn kerkeijk (doopteden, enz.), ondanks
 het feit dat de boodschappen een andere taaltaal
 spreken. Met de gebruikelijke nonchalance
 worden overigens ook de islamieten aan de
 humanisten "toegewezen".

deze gevallen weliswaar niet automatisch een oplossing bieden, maar zij zouden temminste het besef kunnen wekken, dat er ook een niet onbelangrijk aantal buitenkerkelijken is. Daar zijn dan geen humanisten en het 'H.V.'-clanet' ze niet (ze laten zich ook niet claimen!), maar het zou duidelijk maken, dat het ook niet van zelfspreekende is, als de kerk ze claimt, zoals nu het geval is. Het noz op de dundoorlachte ook een eind maken aan de ondoorlachte wijze, waarop men verkondigt, dat Nederland een christelijke natie is en de daarmee samenhangende diskwalificatie van niet-christenen als afvalligen, verleders, genootzoekers, com- loppend gecontroleerd worden.

Een conclusie en nog iets

Het Humanistisch Verbond heeft geen direct belang bij een grote buitenkerkelijkheid; en zeker geen principieel belang, want in principe gaat het hier over zaken, waarvoor het getal niet beslissend is. Maar we hebben wel belang bij een zuivere telling van de onkerkelijkheids cijfers, naast alle andere kleinzieligheid, tegen werking en kuipertij bij voortdurende een ro

Slot van pag. 1

men intussen niet zal mogen vergeten.
Thans zijn we nog maar een klein jaar verwijderd van het oogenblik waarop een meederdijgde Anneke Beekman zonder voorsprijd de wereld en haar vaderland in zal kunnen kijken. Misschien zal niemand daar ooit iets van merken, namelijk als Anneke Beekman de bestelordenheid van de klooster zou verkrijgen boven de wereld waarvan zij naar alle waarschijnlijkheid een verworpen voorstelling moet hebben. Hoe zal deze jongvrouw zich voelen op die dag, die zij in het licht van haar opvoeding stelling als een oogenblik van bevrijding zal beschouwen?

Wie zal ooit kunnen peilen wat er in haar zal omgaan?

Maar laat ik liever terugkeren tot des Landsman en zijn stufje in „Hervormd Nederland“ waarover ik de vorige keer gescreven heb. Ik stelde toen, dat onze circulaire o.a. een praktisch belang diende. En over die praktische ik nog wat zeggen. Want bij alle (mag ik zeggen) vriendschappelijke waardering die ik voor dat Landsman koester, heb ik toch de indruk, dat hij die praktische aangelegenheeden aan de gesprekken die ik met vele voorname staande christenen, zowel van reformatorisch als van katholieke overtuiging, voor en naag hebbe. Ik acht die gesprekken op voorname ook van praktisch belang. Maar zij worden men geen afspiegeling van de praktische houding tusschen christenen en humanisten in de huidige samenleving. Met name niet daaraan waar het om samenleven in overheidssverband gaat. Daar heeft veelal (gelukkig niet altijd) de macht, de macht van de organisatie, de organisatie van het volkstaat van het getal . . . en van de volkstelling welke de gezamenlijke komst, moet opwekking tot welk kerkegenootschap hij behoort. Zelfs als hij formeel buitenkerkelijk is, krijgt hij dikwijls te horen: „Dat bestaat niet; dan bent u hervormd.“ Men kan zich voorstellen hoe

ik dat wel niet uitvoerig hoeven toe te lichten.

De praktijk en de Volkstelling

van „Trouw” mogen nadenken.
Wat hier in feite aan de orde is, heeft niets

al te gemakkelijke wijze proselieten maken wil". Hoe dat zou moeten via een (geheim) volkstelling is een raadsel, waarover de lezers

Onze circulatie over de volksstelling heeft het nodige stof doen opwerpen. Merkw aardig is in dit verband een artikelje in „Trouw“ van 21 oktober 1960. In dit artikelje wordt een passage uit onze circulatie geciteerd: „Als u maar uw huidige overtuiging behlist niet tot een kerkgenootschap of tot godsdienstige gemeenschap gerekend meent te worden dient „geen“ te worden ingevuld, ook al is u ge-doopt of heeft u belijdenis gedaan, of ook al waren uw ouders kerkelijk“. Deze zinsnede is zeer zorgvuldig weergegeven naar de officiële toelichting op de volksstellingsformulieren te lezen valt. Daarom is het min of meer komisch dat „Trouw“ gemeeneerd verder gaat: „Wij vinden dit een weinig hoogstaande propaganda“. Daar kan het C.B.S. van dit artikelje ook maar niet veel zeggen! Ook „Trouw“ meent, dat het H.V. hier op

Ondergangsprofeet Schwab stapelt eenzijdig „bewijsmateriaal” op

Gunther Schwab, Bij de duivel te gast (W. de Haan, Zeist)

Aan de lange rij van ondergangsprofeeten, die de

mensheid de eeuwen door gekend heeft, is op-
nieuw een vertegenwoordiger toegevoegd in de
persoon van Günther Schwab, een Tsjechisch
ex-houtvester. Zijn betoog komt erop neer, dat
de mensheid, vooral in deze eeuw met zijn we-
tenschap en techniek wijzer wil zijn dan de na-
tuur, tot schade van het geheel. Dit laatste is on-
aanvaardbaar en zo heeft in Schwabs conceptie
de duivel van hogerhand bevel gekregen. De
techniek zoezer te „vervolmaken”, dat bijna
algehele uitroeiing van de mensheid zal plaats-
vinden. Als dan ook vier moderne intellectuelen
„bij de duivel te gast” zijn krijgen zij (en wij)
niet bepaald veel opwekkends te horen.
De mens vergiftigt de bodem met kunstmest,
water en lucht met industrieafval en uitlaatgas-
calëën, ontbossing geeft erosie en dus onvrucht-
baarheid van de bodem. Aldus wordt op den
duur het leven op aarde onmogelijk.
Oversteeptend is het materiaal dat schr. aan-
voert om dit alles te staven en een indrukwek-
kende bronnenlijst moet de gedegenheid ervan
onderstrepen. Het is uiteraard voor één mens
onmogelijk alles op zijn juiste waarde te schat-
ten, hietoe zou men land-, water- en bosbouw-

kundige, chemicus, medicus, psycholoog, bio-
loog en atoomgeleerde tegelijk moeten zijn.
Maar voorzover ik kan beoordeelen doet het ge-
heel nogal eenzijdig aan (ook de bronnenlijst
suggerende dit reeds). De auteur accepteert
lichtvaardig alles wat hem van pas komt en
meest dit breed uit. Tegenargumenten echter wor-
den weggehoond met een verwijzing naar ‘s
mensens winstbejag en luiheid. Getarnd met
demagogische en veelal onjuiste uitspraken, zo-
als „Wat in het ene geval schadelijk is voor
het leven moet dat in het andere geval ook zijn,
of het is het nooit” (extreem voorbeeld van de
onjuistheid hiervan: de mens kan niet zonder
zuurstof, voor sommige bacteriën evenwel is het
een vergif).

Het boek staat vol met dit soort kreten. Over
insectenbestrijdingsmiddelen, keurstoelen, con-
serveermiddelen, ingeblikte voedsel, ja zelfs over
‘s mensens intelligentiepeil (dit zou sedert 1790
met 10 % zijn gedaald; waren toen de testme-
thoden al zo betrouwbaar?).
Van een beschouwing over de mislukte poging
tot literatuur (complete met liefdesverhaal-
tie) zien wij dan nog maar af.

Er zijn gevaren

Begrijp wel: Wij trekken ‘s schrijvers goede be-

Uitstekende bijdragen in Rekenschap

Het septembernummer van de zevende jaargang
van *Rekenschap* opent met een fragment uit
een roman, *Waarheid wint*, van de hand van
Libbe van der Wal, die in 1961 zal verschijnen.

Het fragment heet *Douwe Kardon vertelt* en
geeft, in onmiddellijk herkenbare stijl, de ge-
schiedenis van Douwe Kardons afscheid van
domineestand. Vooral de figuur van de vearis-
Kransma, die grote invloed krijgt op de jonge,
tot twijfelen gebrachte, theoloog Kardon is le-
vensschijn getekend. Van der Wal heeft een ge-
heel eigen stijl, drastisch, kort, beeldend, met
een maximum aan tekenende substantieven en
aan minimum aan bijvoeglijke naamwoorden.
Hierdoor krijgt het fragment gestalte en lichaa-

zoals Potgieters geschriften. Dat is iets bijzon-
ders in een tijd waar de vaagheid en één be-
paald aspect van de gevoelswaarde kenmerkend
is voor de stijl. Met belangstelling zien wij de
andere lotgevallen van dominee (waarom domi-
ne in het boek?) Kardon tegemoet.

Dr. J. P. van Praag stond zijn redevoering
over *Actieve Verantwoordelijkheid*, gehouden
op de landdag van *Socrates* van 3 april, at ter
publikatie. De ondertitel luidt: *Humanisme als
grondslag voor cultuur en maatschappelijk
werk*. De kern van dit magistrale betoog wordt
gevormd door de gedachten over de z.g. Ver-
zuiling, maar de rede geeft veel meer. Het
grote thema dat overal te merken is, luidt, in
de woorden van de spreker: „... dat de levens-
overtuiging – d.w.z. de verschillende levens-
overtuigingen ieder op hun wijze en hoezeer zij
ook onbewust kunnen functioneren – een inte-
gerend element zijn in iedere creatieve cul-
tuur.” Het is een der belangrijkste taken van
het humanisme in zijn organisatievorm het Hu-

manistisch Verbond, om dit besef ingang te
doen vinden bij het buitenkerkelijk volksdeel
en bij allen die menen dat algemeenheid, sa-
menwerking, strijd tegen verzuiling, verdraag-
zaamheid en goede wil, maar dat alles zonder
goede zal wenden. Het zou buitengewoon nut-
tig zijn in alle kringen, die het woord levens-
overtuiging schuwen, met als gecamoufleerd
motief dat er dan nog een hokje blijft in het
al zo hokkerige Nederland, deze princiële en
diepgravende redevoering te bestuderen.

Dr. Kwee Swan Liat's voordracht over *Sro-
mingen in het Chinese denken*, gehouden voor
de Zomerschool van Socrates in juli van dit
jaar is belangwekkend. Hier hoort men naar
iemand, die thuis is in het Oosterse denken uit
vroeger eeuwen en ook het moderne China en
de ideologien beheerst. Het artikel geeft, in
een nieuwe aanpak, werkelijk inzicht en dat
kon alleen iemand geven, die boven de stof
staat. Een fraaie rijke studie.

Het nummer, dat niet uitmunt door variatie,
wel door uitstekende bijdragen wordt besloten
met een bespreking van de hand van Schaper,
Van Praag, waarom niet over Kwee, over v. d.
B. Ik heb al eens eerder gemeend kritiek te
moeten uiten op de personalia, aan het einde
van het nummer. Dit keer zijn zij nog slechter
dan gewoonlijk. Waarom wel de feiten over
King's Rosa stond niet op ...

Ik heb al eens eerder gemeend kritiek te
moeten uiten op de personalia, aan het einde
van het nummer. Dit keer zijn zij nog slechter
dan gewoonlijk. Waarom wel de feiten over
King's Rosa stond niet op ...

doelingen geen moment in twijfel. Er zijn trou-
wens wel degelijk gevaren. De verzuiling van de
kundigen voor grote problemen, men legt ver-
band tussen de toename van jonkakanter en de
aanwezigheid van benzpyreen, omzettingsspro-
dukt van de industrie, in de lucht, om van het
gevaar van de atoombewapening nog maar te
zwijgen.

Tegenover onze civilisatie stelt Schwab zijn
„Al wat natuur u geeft is volmaak”. Uiteraard
will deze slogan, vooral wanneer het om voedsel
gaat, er nog wel in bij het publiek. Maar is ze
ook juist? Na de eenzijdige oriëntatie van het
boek komen we hier op een tweede (en wel prin-
cipieel) zwak punt. Want men kan nu wel beto-
gen, dat de mensheid door eeuwen van ervaring
de natuurlijke risico's (van bv. paddestoelen)
wel vermindert, dikwijls gaat deze stelling niet op.
Wist u bv., dat men rekening houdt met de mo-
gelijkheid, dat een bestanddeel van rabarber en
postelein (i.c. oxaalzuur) een rol kan spelen bij
het ontstaan van nierstenen? Dat zelfs van melk-
suiker schadelijke effecten zijn waargenomen?
Dat bewoners van bergstreken eenwielang aan
struma, soms leidend tot dwerggroei en achter-
lijkheid, hebben geleden zonder te weten dat jo-
diumgebrek in hun drinkwater daarvan de oor-
zaak was? Het zijn de „gebrilde gladgeschoren
intellectuelen”, waar Schwab zo een antipathie
tegen heeft, die deze dingen aangevoeld hebben.
(Denk nu niet, dat u morgen rabarber- of melk-
gevarieerd en niet te overtoollig voedsel zal u
voor veel euvelen behoeven).

Tegenstelling?

De geconstrueerde tegenstelling tussen „na-
tuur” en „beschavingsmens” blijkt dus niet zo
absoluut, eigenlijk is het geen tegenstelling: de
mens is nu eenmaal krachtens zijn ... natuur
een wezen, dat de materie bewerkt. Dat moet
ook wel, want veel van wat natuur ons biedt is
zonder bewerking (malen, koken, bakken etc.)
minder bruikbaar, en soms giftig (sommige
soorten bonen bv.). Dat niet alle menselijke
bewerkingen in verleden en heden even zegen-
rijk zijn geweest, staat ook wel vast. De ontwik-
keling voltrekt zich nu eenmaal niet vallen en
opstaan, en niemand kan voorstellen waartoe ze
zal leiden. Maar in ieder geval ook: niemand
houdt haar tegen. Ongehoord is natuurlijk het
tempo van de laatste decennia en bij velen vat
de gedachte post, dat alles te glad gaat en dat
men te ver van de natuur komt af te staan. Dan
voorspelt men de „Untergang des Abendlan-
des” (Schwab citeert deze titel letterlijk!) en
ziet de catastrofe al naderen. De vrees voor kan-
ker speelt ook een rol.

Schwab appelleert aan deze gevoelens van on-
mensheid op enkele risico's van haar beschaa-
ding. Nu kan het uiteraard geen kwaad de
behagen. Maar het gevaar bij een beschrijving als de on-
derzijds de eenzijdige opeens Stapeling van „be-
wismateriaal” een houding van ik-geloof-het-
wel kan uitlokken.

Het betoog van Schwab kan ons dus tot een
waarschuwing zijn. Met meer „hoor en weder-
hoor” en zonder mystiek en demagogie zou het
echter aanzienlijk aan kracht hebben gewon-
nen.

S. K. Tammenga

In en om

het Humanistisch Verbond

Mededelingen voor de leden / no. 7/8

15 jaar Humanistisch Verbond

Kort verslag Hoofd- bestuursvergaderingen

Na de vakantie is het H.B. resp. op 24 september, 29 oktober en 26 november in het Erasmus-huis in Utrecht bijeengekomen. Op de twee eerste vergaderingen werd o.a. met vreugde kennis gemaakt met de belangstelling voor het Word van de Week nog steeds toeneemt en het aantal abonneementen de 5000 begint te naderen. Uitvoerig werd over de viering van het derde lustum van het Verbond gesproken en de plannen van het D.B. goedgekeurd. Enkele raadslieden werden benoemd. Een H.B.-lid werd uitgenodigd het ontwerp voor de Nieuwjaars-uitgave te maken. Een begin werd gemaakt met de besprek van de publicaties van de VPRO over een nationale omroep. Het H.B. nam deel aan de nationale omroep. Het H.B. nam deel aan de nationale omroep. Het H.B. nam deel aan de nationale omroep.

In februari 1961, om precies te zijn op de zeven-

stendam het Humanistisch Verbond werd opgericht. Dat is een feit om wel even stil te staan en aandacht aan te besteden, hetgeen dan ook over enkele maanden zal gebeuren.

Over wat er in die jaren allemaal is gebeurd,

willen we hier niets zeggen. Er wordt een feest-

nummer van "Mens en Wereld" voorbereid, zo-

te nemen van het wel en wee van ons Verbond

in die jaren van 1946 tot 1961. Overigens bezit-

ten we nog steeds het voortreffelijke overzicht

over de eerste tien jaar van ons bestaan, dat in

'56 onder de titel "Bouwstenen tot de geschiede-

nis van het Humanistisch Verbond" door Dr.

H. Bongers werd geschreven.

Een ander ding is echter, dat enige voorberei-

ding tot de viering wel nodig is. Vijf jaar gele-

den was er één landelijke bijeenkomst in Am-

sterdam, waarheen afgevaardigden van de ge-

meenschappen trokken om met het hoofdbe-

stuur het jubileum te herdenken. Voor de leden

was het een gebeurtenis, waar ze, behalve in

Amsterdam, maar zijdelings bij betrokken wa-

ren.

Dat zal nu anders zijn, al zal het deze keer

wat beschiedener gebeuren, omdat die eerste

tien jaren de moeilijkste zijn geweest, dus wel

echt veel aandacht verdienen. Deze keer krijgt

het een demonstratief karakter, treden we meer

naar buiten en kunnen veel meer leden presen-

zijn, doordat bijeenkomsten in het hele land

worden voorbereid.

Het ziet er naar uit, dat op vrijdagavond 17

februari in een vijftal steden de leden uit die ge-

meenschappen en uit de omgeving verwacht

worden om met elkaar 15 jaar Verbondslieven te

overzien en zich te bezinnen op de plaats, die

het georganiseerde humanisme na die periode

inneemt. Dat zal zijn in Amsterdam, Arnhem,

Hengelo, Rotterdam en Utrecht. De bijeenkomst

voor het Noorden in Groningen is vastgesteld

op zondag de 19e, omdat daardoor ook Fries-

land aanwezig kan zijn.

Voorzover ons bekend, zal ook in Den Haag

en in Limburg nog het een en ander gebeuren,

maar daarover komen nog nadere mededelin-

gen. Willen de bijeenkomsten echter slagen,

dan kan dat alleen, als de leden ook in staat zijn

er zonder al te veel moeite aan deel te nemen.

Dat betekent dus in de eerste plaats, dat men die

het nodige gebeurt om de reis te vergemakke-

lijken. In de praktijk zal dit wel betekenen, dat

uitgespudd, om uit verschillende gemeenschap-

pen de deelnemers op te halen. Autobezitters ne-

men natuurlijk enkele passagiers mee.

Vijf- als tienjarige jubileum een comité maanden

in actie is geweest, om te zorgen, dat men niet

met lege handen bij de jarige kwam. Beide keren

is er voor gezorgd, dat er een groot aantal nieu-

we leden werd ingeschreven, in 1951 654 en in

1956 niet minder dan 1218. Bij de laatste gele-

genheid kwam dan nog een bedrag van ruim

f 36.000,- de feestvreugde verhogen.

En deze keer? Thans is er geen comité, dat

zich hiervoor inspannt, en het lijkt er bijna op,

of we geen nieuwe leden of versterking van de

middeelen nodig hebben. Niets is minder waar,

maar in de kringen van het hoofdbestuur is over-

wogen, dat het na de actie voor de Luisterkring

maakt ons H.B.-lid prof. L. v. d. Wal deelnam,

heeft nu uitspraak gedaan en de winnaars zijn

aangeewezen. De eerste prijs, \$ 300,-, is naar

onze landgenoot A. J. Dam te Muidenberg ge-

gaan, terwijl een leraar in Beirut de tweede

prijs van \$ 200,- ontving.

Er zijn verder nog opstellen bekrond per we-

reiddeel en nog een aantal inzendingen apart.

De beste zullen in een extra-nummer van het

tijdschrift van de Internationale, het Informa-

tion Bulletin, worden afgedrukt.

Het artikel in het oktobernummer van dit

blad, waaruit we deze gegevens hebben ge-

haald, vertelt over de prijswinnaars ook nog een

aantal bijzonderheden. Hen is ook gevraagd, hoe

zij met het humanisme in aanraking zijn geko-

men. Daarbij heeft ons vooral getroffen de me-

dedeling van de 29-jarige leraar in Nigéria, die

daarover schrijft: "In 1957, toen ik onderwij-

zer was in Offa, kocht ik op de markt wat voed-

sel, dat in een nummer van de Engelse „Huma-

nist" van 1952 was verpakt. Ik heb toen om in-

lichttingen gevraagd aan de redactie in Londen."

7/8

Derde sectie Socrates

(De Humanistische Stichting Socrates is naast de reeds bestaande wetenschappelijk en culturele sectie een derde rijket geworden, nl. een sociaal pedagogische. In de Humanistische Documentatiedienst troffen wij onderstaand artikel over de installatie van deze sectie aan.)

Op zaterdag 1 oktober werd door Dr. van Praag als voorzitter van de Stichting Socrates de 3e sectie geïnstalleerd. Wij geven hieronder een kort resume uit zijn inleiding:

„Twee en een half jaar geleden, n.l. op 15 februari 1958, werden twee secties van de Stichting Socrates geïnstalleerd, namelijk de wetenschappelijke en de culturele. Het is belangrijk te weten enkele passages te citeren uit de toespraak, waarmee die installatie toen plaats vond.

„Het humanisme is een wettelijke een zaak geweest van denkers en dichters, onderzoekers en kunstenaars. Pas in de laatste tijd zijn pogingen gedaan de kern van de humanistische geschiedhouding te doen functioneren als een sociaal-pedagogisch motief. De humanistische beweging in Nederland, waaronder het Humanistisch Verbond, is een uitdrukking van dit streven.

Niettemin moet het humanisme wortelen in het eigenlijke geestelijk leven om niet te ver-

schralen. Hoewel het Humanistisch Verbond wel smalend een intellectueelgroep genoemd wordt, bestaat het gevoelen, dat het intellect in en om de humanistische beweging te weinig functioneert als geestelijke voedingsbron.

De Stichting Socrates heeft tot taak wetenschap en cultuur met betrekking tot het humanisme te bevorderen. De Kaden van Advies zijn niet bedoeld als ornamenten, maar als een middel om bovengenoemd doel te verwezenlijken. Door het stellen van problemen en het geven van adviezen. Het wordt zeer gewaardeerd, dat de leden bereid blijven daaraan mede te werken.

Het kan uiteraard niet de bedoeling zijn we-

tenschap en kunst te persen in het keurslijf van voorgepastele overtuigingen. Maar ze kunnen wel op een andere wijze dienstbaar worden geblijkt als voor de praktijk, maar ook voor de bovengenoemde gebieden, zowel voor personen voor probleemstellingen en medewerkers sectie suggesties aan de hand zou doen, niet alleen maar voor probleemstellingen en medewerkers. Tenslotte wordt de hoop uitgesproken, dat de sectie bereid zal zijn om bijv. tweemaal per jaar te beraden over de hier aangegeven problemen. Veel, zo niet alles, zal daarbij afdingen van de zorgvuldige voorbereiding van de bijeenkomsten door voorzitter en secretaris. Daarop wordt gaarne vertrouwd. Moge deze ambtieuze doelstelling intussen niemand afschrikken, doch veelte alle betrokkenen doordringen van het besef, dat geestelijke gezondheid in de buitenkerkelijke wereld aller gezamenlijke inspanning vereist.”

zowel op wetenschappelijk als op cultureel ter-

Van de secties wordt verwacht, dat zij onderwerpen, bronnen en deskundigen aanwijzen, heid, gerechtigheid.

In dit verband ware onder humanisme te verstaan het pogen om leven en wereld te interpreteren met een beroep op menselijke vermogens, waartoe de mens begrepen wordt als een waarderend wezen. Verdere elementen: eerbiediging, redelijke verantwoordelijkheid, verbondenheid, vrijheid, gerechtigheid.

Wie zich thans bij de administratie, Oudegracht 152 Utrecht als abonnee voor 1961 opgeeft en nu reeds het abonnementsgeld voor dat jaar stort, ontvangt alle nog in 1960 verschijnende nummers gratis.

Het abonnementsgeld bedraagt f 4,- per jaar en kan gestort worden op post giro 58 t.n.v. de Humanistische Luisterkring, Utrecht, onder vermelding van „nieuwe abonnee 1961”.

Geestelijke verzorging

Het jaarverslag over 1959 van de Centrale Commissie Geestelijke Verzorging (C.C.G.V.) vermeldt enkele treffende gegevens over de uitbreiding van het werk in deze sector. Dit komt vooral tot uiting bij het werk in de gevangissen en huizen van bewaring. Bedroeg in 1955 het aantal aanvragen om humanistische Health Year? De beide andere secties hebben zich tot nu toe bezighouden met onderwerpen als „Kunstzinnige vormgeving van humanistische bijeenkomsten”, „Problemen van de ontwikkeling van de natuuronderzoeker” en „De wetenschappelijke voorlichting van de leek”, e.d. Daarnaast bestaat evenwel behoefte aan bestu-dering van vragen die in het bijzonder het sociaal-pedagogische terrein in de ruimste zin raken (dus met inbegrip van het sociaal-culturele terrein).

Twee groepen van vragen doen zich daarbij allereerst voor, t.w.

a. Welke betekenis heeft de levensovertuiging voor de sociaal-pedagogische arbeid en wat zijn de consequenties daarvan voor de vormgeving van sociaal-pedagogische werk;

b. Welke problematiek van het sociaal-pedagogische terrein heeft bijzondere betekenis voor de humanistische beweging en welke taken vloeiend daaruit voort voor die beweging.

In het bijzonder mag de aandacht gevraagd worden voor verschijnselen als massacultuur en voor arbeidsterreinen als maatschappelijk werk en vormingswerk, waarbij speciaal de jeugdproblemen aandacht vragen. Daarbij zullen de inzichten aan de orde komen van psychologie, psychotherapie, pedagogie en zielezorg (geestelijke verzorging). Hoe verhoudt zij zich tot elkaar en tot maatschappelijk en sociaal-cultureel werk. Wat kan en mag men in dit opzicht van de kunst verwachten?

Het zal zeker op prijs gesteld worden als de sectie suggesties aan de hand zou doen, niet alleen maar voor probleemstellingen en medewerkers. Tenslotte wordt de hoop uitgesproken, dat de sectie bereid zal zijn om bijv. tweemaal per jaar te beraden over de hier aangegeven problemen. Veel, zo niet alles, zal daarbij afdingen van de zorgvuldige voorbereiding van de bijeenkomsten door voorzitter en secretaris. Daarop wordt gaarne vertrouwd. Moge deze ambtieuze doelstelling intussen niemand afschrikken, doch veelte alle betrokkenen doordringen van het besef, dat geestelijke gezondheid in de buitenkerkelijke wereld aller gezamenlijke inspanning vereist.”

Na het uitsiekend geslaagde zeilkamp 1960 te Langweer vroegen wij ons af of herhaling mogelijk was.

Dit is mogelijk, doch alleen bij voldoende deelname.

Doordat de huur van het pand hoger is geworden en de ervaring heeft geleerd, dat naast de huishoudelijke leiding enige ervaren zeilers(sters) aan de leiding moeten worden toegevoegd is de prijs enigszins gewijzigd.

Duur van het kamp 14 dagen.

Datum 5 t.m. 19 augustus

Het wapen der zwakken (V)

Twee berichten

De strijd om de emancipatie van de negers in Amerika duurt voort. De opwindende rondom de presidentsverkiezingen heeft gemaakt, dat twee gebeurtenissen, van betekenis voor het verloop van deze worsteling, aan de aandacht van menige niet-Amerikaanse krantenlezer ontsnapt zijn. Zij zijn een extra vermelding waard. Het staat n.l. nog te bezien of de uitkomst van het verzet der tot zelfbewustzijn komende „zwarten" in de Verenigde Staten — juist om de vorm die dit aangegommen heeft — van geringere internationale betekenis is dan de keuze van de regeringsteider voor de volgende vier jaren. In een van de zuidelijke staten heeft een rechter kans gezien een rechtsgrond te vinden heffen liever de rassenscheiding op dan dat ze failliet gaan."

Wat het verder uitwerkt

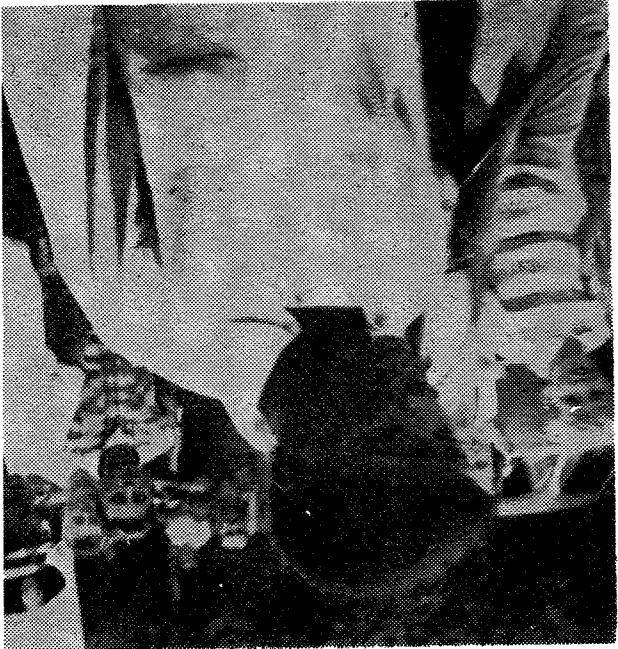
Het zeer lezenswaardige artikel bevat nog veel de lezers naar dat zaterdagavondblad verwijzen. De auteur besluit het met de volgende regels, die, anders dan ik het in de vooraf-

gaande bijdragen, "Het wapen der zwakken" kon doen, licht werpt op wat mensen, die dit wapen hanteren, bereiken kunnen.

"Core strijdt uitsluitend voor de opheffing van de rassenscheiding. Maar die strijd heeft een bijproduct. De gemakzucht van de "beter-gestueerde" negers van de oudere generaties wordt erdoor ondermijnd. Als zij proberen om een economische zekerheid, maar ze bezorgen geen partij te kiezen, handhaven zij hun sociale woord en daad verenigt, daarmee oude en ver-

Daarom is Core een elite in de klassieke betekenis van het woord: een kleine groep die gaat om de weg te effenen voor opheffing van de rassenscheiding. Ofschoon alles er op wijst dat de conflicten in Assam even moeilijk te behandelen zijn als de rassensstrijd in het zuiden van de Verenigde Staten, is er niets absurds in deze tocht naar Assam, waar Vinoba Bhawe zijn boodschap van liefde en vrede bracht. Pr.

Rassenscheiding niet langer verantwoord
Cliché Nieuwe Pers

Hoe de strijders te werk gaan

"Een actie van Core begint beleefd, vriendelijk en onschuldig. De eigenaar van een gesegeerde bedrijf ontleedt voor het eerst dat er slag tegen hem wordt geleverd doordat hij bezook krijgt van een groepje welwillende jonge blanken en negers. Ze informeren bij hem, waarom hij een voorstander is van rassenscheiding. Hij antwoordt: "Dat is uw zaak niet", of: "Anders verlies ik mijn blanke klanten", of: "Ik ben tegen integratie aan mijn lunch-toonbanken omgen dat daar onvermijdelijk gemengde huwelijken van komen." of iets van die strekking. Zijn bezoeken hem tot andere gedachten te brengen, hij wordt boos en verklaart dat het onderhoud is afgelopen.

Een van de volgende dagen wandelt een groepje jongens en meisjes, zwart en blank, kalm het bedrijf binnen, regelrecht naar de kraken aan de toonbank die volgens de regel van het huis alleen voor blanken zijn bestemd. Alsof het de gewoonste zaak van de wereld is, doet iedereen zijn bestelling. Het personeel maakt de Negers erop attent dat, als ze iets willen eten of drinken, ze moeten verhuizen. Bij wijze van antwoord herhalen ze hun bestelling.

"Een actie van Core begint beleefd, vriendelijk en onschuldig. De eigenaar van een gesegeerde bedrijf ontleedt voor het eerst dat er slag tegen hem wordt geleverd doordat hij bezook krijgt van een groepje welwillende jonge blanken en negers. Ze informeren bij hem, waarom hij een voorstander is van rassenscheiding. Hij antwoordt: "Dat is uw zaak niet", of: "Anders verlies ik mijn blanke klanten", of: "Ik ben tegen integratie aan mijn lunch-toonbanken omgen dat daar onvermijdelijk gemengde huwelijken van komen." of iets van die strekking. Zijn bezoeken hem tot andere gedachten te brengen, hij wordt boos en verklaart dat het onderhoud is afgelopen.

Een van de volgende dagen wandelt een groepje jongens en meisjes, zwart en blank, kalm het bedrijf binnen, regelrecht naar de kraken aan de toonbank die volgens de regel van het huis alleen voor blanken zijn bestemd. Alsof het de gewoonste zaak van de wereld is, doet iedereen zijn bestelling. Het personeel maakt de Negers erop attent dat, als ze iets willen eten of drinken, ze moeten verhuizen. Bij wijze van antwoord herhalen ze hun bestelling.

Een van de volgende dagen wandelt een groepje jongens en meisjes, zwart en blank, kalm het bedrijf binnen, regelrecht naar de kraken aan de toonbank die volgens de regel van het huis alleen voor blanken zijn bestemd. Alsof het de gewoonste zaak van de wereld is, doet iedereen zijn bestelling. Het personeel maakt de Negers erop attent dat, als ze iets willen eten of drinken, ze moeten verhuizen. Bij wijze van antwoord herhalen ze hun bestelling.

Boeken in kort bestek

Van Em. Querido's Uitgeverij. Amsterdam, 1929. De wereld heeft twee aangezichten (1700-1880) en Toen bleven de voortwachters (1880-1929). De samenstellers, R. Nieuwenhuis (deel 3) en Hans van Straten (deel 4), hebben (gelukkig) lang niet altijd de betreden paden bewandeld. Van Straten waagt zich zelfs voorzichting aan een afwijkende groepering van de generatie van '80. Het is toe te juichen dat deze bloemlezing de lezers een blik gunt in talrijke "documenten hu-mains" en waardevol essayistisch werk, dat anders meestal voor de grote gemeente een gesloten boek blijft. Anderzijds kan men speciaal met offeren van werk van een aantal (door hem met name genoemde) aan welminig verhelderende anecdoten over anderen. Dat ondermijnt, dunkt me, toch wel de opzet van de uitgever: "mede

samenstelling ten behoeve van het literatuuronderricht op de middelbare scholen". Deze kritiek kan overigens welminig afdoen aan onze betoelings voor deze reeks Salamaanderpoc-keis. Eveneens een Salamaanderpoc-keis en eveneens samenstelling door Dick Voerman en W. A. Braasem. Een bundel poëzie uit (bijna) alle uit-hoeken der aarde, die dank zij goede vertalingen voor ons verstaanbaar is gemaakt. Verstaanbaar, maar lang niet altijd volledig begrijpelijk. We treffen er poëzie aan uit culturen, ons zo vreemd, zo primitief soms, dat de ontroering, die zij ontegenzeggelijk wekt, toch altijd iets vaags en onbestemds behoudt. Naar mijn smaak is de titel dan ook iets te weids om als vlag te tun-geren voor deze lading. Toch een gids die in al zijn beknoptheid ons een weg baant naar andere taalgebieden.

R. W. D.

Immers de mens is het wezen, dat wel in relatie tot het zijn staat, maar dat dit zijn niet heeft, dat veel eer alleen door een „beslissing” de relatie tot het zijn kan realiseren. Het nemen van deze beslissing noemt Abbagnano existentiële handeling. Deze existentiële handeling beantwoordt aan de structuur van onze situatie. Dit woord structuur krijgt een zelfstandige betekenis. Hier de definitie: „structuur noemen wij een

Beslissing nodig

haapt) hangt de zinvervulling van het leven af. worden van de bedeling der filosofie über-tie-filosofie (wat identiek is met het duidelijkheid-wortel van de bedeling der existentie-filosofie). Abbagnano lijkt in zijn manier van schrijven het meest op Heidegger. Zijn denken trekt heel strakke lijnen, leest één strakke lijn en hij vindt het niet erg, deze telkens en telkens weer te herhalen. Als de bedeling maar duidelijk word. Want van het bestaan en het leven. Als de bedeling der existentie-filosofie nog dieper indruk van het essentiële der eenstemming krijgen, maar ook, naar ik hoop, spoedig een indruk van de vertegende over-formuleren van Abbagnano releveer, zult u Jaspers en Sartre uitgewerkt zijn. Als ik nu de existentiële filosofie, zoals ze door Heidegger, Dit zijn de meest eenvoudige grondtrekken der situatie volledig bewust maakt.

deze kans werkelijk, wanneer de mens zich zijn zijnsmogelijkheden te komen. Maar het biedt enige kans tot verwetelijkheid van de eigen strekte, met de dood eindigende leven biedt de den „vernietigt” (niet). Dit tijdelijk uitge-uitloopt en dat de dood alle levensmogelijkhe-zich bewust maken, dat het leven op de dood overkomelijk is. Men kan zich, ja men moet is des te dringender, omdat de tijdelijkheid on-verkeert. En het leven dit karakter te ontmenen, teit, van klevendheid, waarin het gewone leven we de formulering van Sartre prefereren: het be-„eine Wiederholung von Absurditäten”; of, als met de woorden van Gottfried Benn te zeggen, en inhoud. Het blijft dan niet langer, om het dan krijgt het er-zijn een volkomen unieke zin „zur Existenz.”

Kom zij echter tot haar recht, brengt de mens een houding, die zonder zin zou zijn, als de der uitgedrukt, aan zichzelf trouw blijven – opnieuw de bindende beslissing nemen, of, an-tiek – en zichzelfzijn betekent daarom, telkens zitten, zou de mens ophoffen. Hij blijft in het

de menselijke leven zonder de existentiële han-Abagnano is in alle ernst van mening, dat bewaren zou zijn.”

beweging, die de brug vormt tot een toekomst-

En dit geheel is, omdat het niet geobjectiveerd en object in haar relatie tot elkaar deelhebben. moet streven naar het geheel, waaraan subject ben, waartoe wij door onze situatie genoot zijn, als mensen volgens onze situatie te maken heb-had). Het onderzoek van het zijn, waarmede wij terug brengen (wat n.l. zou veronderstellen, dat zijn nooit uitsluitend tot „inzicht” („erkenne-Daarom kan men het onderzoek van s mensen onoverkomelijk in subject-object-relatie staat). object tegelijk is (zoals Jaspers het zegt: altijd en onderzoek te maken, omdat hij altijd subject en te objectiveren, zich dus zelf tot object van De mens is niet in staat, zichzelf geheel en al

Subject en object

existentie-filosofie nog duidelijker worden. zijn bedeling en daarmee de bedeling der gedachten hieromtrent voor de geest halen, zal gen de subjectivistische, en wanneer wij ons zijn uitdrukkelijk af tegen de objectivistische en te-Abbagnano grenst zijn beschouwingswijze te streven.

schap, waarmede hij verstandhouding dient na den, aan de andere kant tegenover de gemeen-het zijn zelf, dat tot zijn meest eigene moet wor-ting van de mens – aan de ene kant tegenover schap van het „Mit-sein.” Het behoren („Sein-sollen”) belichaamt dienenvervolgde de verplich-heit zijn verbindt en hem inbedt in de gemeen-verwezenlijken, ja, zij is het, die hem nauw aan oplegt, zijn eindige individualiteit volledig te verschildigheid ontvult en hem de verplichting-eigelijkheid, die de mens aan de toestand der on-leven inhoudt. „Het is de transcendentele mo-zijn mij omvat. Abbagnano spreekt hier van de transcendentele mogelijkheid, die het menselijk zijn ooit ten volle en voor goed zou kunnen be-die Jaspers doet zeggen, dat ik mij niet zelf dat mij transcendeert.” Het is dezelfde gedachte, is slechts hierom de mijne”, wordt gezegd, „om-dat zij tegelijkertijd toebehoort aan een zijn, dualisme verkondigd werd. „Mijn mogelijkheid te nemen, dat hiermede een isolierend indivi-Het zou echter volkomen verkeerd zijn aan problematiek niet altijd de grondslag was.

een houding, die zonder zin zou zijn, als de der uitgedrukt, aan zichzelf trouw blijven – opnieuw de bindende beslissing nemen, of, an-tiek – en zichzelfzijn betekent daarom, telkens zitten, zou de mens ophoffen. Hij blijft in het

het menselijke leven zonder de existentiële han-Abagnano is in alle ernst van mening, dat bewaren zou zijn.”

beweging, die de brug vormt tot een toekomst-

Lezingen voor de radio

(Wordt vervolgd)

ken in de hedendaagse samenleving vormt. viteit de achtergrond van heel het wijsgerig den-volle bewust en tevens daarvan, dat deze relati-ik mij van de relativiteit deze opvatting ten mijn eigen opvatting ga ontwikkelen, dan ben van filosoferen blijven dooraan. En als ik nu t begin gezegd heb, zullen de andere wijzen-geen laatste woord kan zijn. Zoals ik reeds in bij de inzichten van het existentialisme, dat er geschiedenis der filosofie. Het behoort juist hijsysteem het laatste woord zou hebben in de hoegenaamd geen sprake van, dat het existen-treedt, heb ik Abbagnano aangehaald. Er is ook rigetraditie de existentie-filosofie naar voren een land als Italië met een heel andere wijse-omdat het zo uitermate typerend is, dat ook in die ons heden ten dage bezighouden. En alleen men voor de oplossing van de levensproblemen, haar wezen en om de vraag, wat zij kan beteke-filosofie. Het gaat om een afzonderlijke gaat hier ten slotte niet om een afzonderlijke Maar nu genoeg van Abbagnano. Want het zin.”

met haar verschillende mogelijkheden iedere derzoek de bodem en aan de concrete existentie-Zijn op en ontneemt daardoor aan ieder on-tivistische beschouwing heeft de vraag naar het grippe, in een abstracte dialectiek. De subjec-concreet karakter, lost zich op in algemene be-der subjectiviteit, dan vertiest de enkeling zijn het Zijn uitsluitend immanent in het innerlijk het kader van deze existentie. Verplaatst men zin voor de existentie van de enkeling en binne-zakelijkheid. De vraag: wat is Zijn? heeft alleen Zijn ontspruit, door een rationalistische nood-aan de vraag naar de hoedanigheid van het-tigkei”) en principieel onbepaaldheid, waar-want wij veragaan de ongedurigheid („Unste-lijkheden, het probleem van het Zijn te stellen, denken), dan doen wij afstand van de moge-lisme dat doet (hier moet men vooral aan Hegel tot de rationaliteit terugbrengen, zoals het idea-individualiteit iedere betekenis. Als wij het zijn ontneemt aan het probleem der afzonderlijke lig wordt). De subjectivistische beschouwing het concrete individu opgeheven is (onverschil- een universele rede, waarin de existentie van het geheel Zijn immanent is, vertegenwoordigt wat uitvoertiger citeren. „Een subject, waaraan dit bijzonder belangrijk en karakteristiek is, aan het subject immanent is. Hier wil ik, omdat het zijn, d.w.z. tegen de opvatting, dat het zijn kant tegen de subjectivistische beschouwing van En evenzeer is het existentiële filosoferen ge-slissing”.

een zuiver theoretisch onderzoek tot een „be-

4 december 9.45 uur (VARA) Prof. dr. Libbe v. d. Wal: „En wat zegt de Humanist daar-11 december, 9.45 uur (VARA): mr. M. Knip, „Mitsdaad en verdraagzaamheid”.

18 december, 9.45 uur (VARA): dr. H. Bongers, „Bezinning in de drukte”.

26 december (2e kerstdag), 9.45 uur (VARA): dr. D. H. P. Prins, „Een humanistische kerst-overdenking”.

U kunt zich op de wekelijks verschijnende teksten van de lezingen abonneren door overschrij-

ving van f 4,- per jaar op giro no. 58 i.n.v. de Humanistische Luitsterkring, Oudegracht 152, Utrecht. Voor leden van de luitsterkring f 3,- per jaar. Losse nummers f 0.25.

No. 23 - 3 december 1960

Prima rijpe onverhitte honing 2½ kg à f 9,25, 6 kg à f 20,- incl. emmertje en franco huis. Atze Dijkstra Imker, Appelscha Fr.

Maatsch. werkster zoekt in Deventer per 1-1-'61 tijdelijke huisvesting met pensioen.

Brieven onder no. dec. 2 aan het bureau van dit blad.

Beschaaftde, ontwikkelde dame, financieel onafhankelijk, zoekt kennismaking met intelligent heer (leeftijd 60-65 jaar) voor gezellige omgang in 't bijzonder tijdens de weekenden.

Brieven onder no. 1 aan het bureau van dit blad.

CREMATIE

is

waardig en pieteitvol

inlichtingen worden U gaarne verstrekt

door de

VERENIGING VOOR FACULTATIEVE CREMATIE

Riouwstraat 186 — 's-Gravenhage

Tel. (070) 55 47 97

LIDMAATSCHAP: f 2,- PER JAAR

Ook de buitenkerkelijke leden van de Partij van de Arbeid hebben een organisatorisch centrum nodig

DE HUMANISTISCHE WERKGEMEENSCHAP

is dit centrum!

Het orgaan van de H.W.G. is het maandblad „VERNIEUWING”

onder redactie van Karel Timmerman

Abonnementen: f 1,20 per jaar

Een proefnummer wordt U gaarne toegezonden door het Secretariaat

Haagweg 210 - Leiden

Niet alleen de kerkelijken hebben hun wezenverzorgering.

De Wezenkas

Vereniging tot opvoeding en verzorging op humanistische grondslag neemt op zich de verzorging van de wezen der buitenkerkelijken

Sluit U daarom aan bij deze vereniging

Inlichtingen omtrent lidmaatschap bij de Secretaris: J. de Leeuw, Herengracht 62, Amsterdam-C.

REKENSCHAP

DRIEMAANDELIJKS TIJDSCHRIFT voor wetenschap en cultuur, wil een blad zijn voor de verdieping van de humanistische overtuiging

Redactie: Prof. Mr. A. D. Belinfante, Prof. Dr. H. Freudenthal, F. P. Huygens, Prof. Dr. Libbe van der Wal en Prof. Dr. B. W. Schaper,

Abonnementen: f 7,50 per jaar (voor donateurs en contribuanten van Socrates en voor studenten f 6,- per jaar).

Het abonnement kan ieder kwartaal ingaan.

HUMANISTISCHE STICHTING

SOCRATES

Oudegracht 152, Utrecht

Giro 582293

MENS EN KOSMOS

Gewijd aan de studie van godsdienst, wijsbegeerte en wetenschap met hun grensgebieden, onder redactie van N. van Gelder, Dr. H. Groof, Mr. N. Kluwer, P. Krug en Dr. D. H. Prins. Abonnementen: f 10,- per jaar (6 nummers). Lose nummers f 1,75. Vraagtoezending gratis proefnummer en catalogus van uitgaven op gesteld gebied bij de uitgever N. KLUWER - DEVENTER.

Ook verkrijgbaar bij de boekhandel.

INDEX-BENADERINGS-POLIS

Inlichtingen omtrent deze nieuwe vorm van levensverzekering, gebaseerd op kosten van levensonderhoud, worden verstrekt door de erkende Assurantietuissenspersonen en de

N.V. Levensverzekering-Mij „AURORA”

Opgericht 1887

HERENGACHT 62 - AMSTERDAM

Humanistische Stichting Socrates

Oudegracht 152, Utrecht

Landdag 11 december

Deze „najaarslanddag” zal weer gehouden worden in de gebouwen van de Internationale School voor Wijsbegeerte te Amersfoort. Het onderwerp zal zijn: Internationale School voor Wijsbegeerte gereserveerd worden voor f 2,75. Aankomsten of inlichtingen: Secretariaat Socrates, Oudegracht 152, Utrecht.

De functie van de kunst bij de zelfontdekking van de mens

Herkennen wij ons in de moderne literatuur?

Spreeker: Prof. Dr. J. C. Brandt Corstius

Voorzitter: Prof. Dr. L. G. van der Wal